

Maribor, 30.3.2017

OBVESTILO 1-2017 – EKO

Spoštovani ekološki pridelovalci!

Smo pred pričetkom nove pridelovalne sezone in veselimo se sodelovanja z vami. Zahvaljujemo se za posredovano prijavo in izkazano zaupanje do našega Inštituta ter zagotavljamo strokovno dosledno izvedbo postopka certificiranja. Hkrati pa se zahvaljujemo še vsem tistim, ki ste nam vrnilo izpolnjeno anketo in nam s tem dali povratno informacijo za boljše delovanje Inštituta.

V obvestilu vas seznanjamo z naslednjimi temami:

- Sprememba zakonodaje
- Sprememba Pravil postopka certificiranja
- Podatkovna zbirka ekološkega semena
- Izvajalci analiz
- Kontrolorji 2017
- Najpogostejša neskladja ob kontrolah v letu 2016
- Nakup neekološko vzrejenih živali
- Pogoji bivanja za živali
- Uporaba konvencionalnih nerazkuženih semen/sadik brez odobritve kontrolne organizacije
- Najave
- Priprava na kontrolni pregled
- Vodenje evidenc
- Odprava neskladij
- Seznam dovoljenih in registriranih FFS
- Standard VEGAN
- Naporavnane obveznosti

1. Sprememba zakonodaje

Želimo vas spomniti na Izvedbeno Uredbo Komisije (EU) 2016/673 z vsemi spremembami. Uredba je dostopna na naši spletni strani pod rubriko predpisi. Na spletni strani so objavljene tudi **osnovne snovi, ki so dovoljene za ekološko pridelavo v skladu z Uredbo (ES) 889/2008 priloga II, vključno z opisom lastnosti in z navodili za uporabo: KALCIJEV HIDROKSID, HITOSAN HIDROKLORID, NJIVSKA PRESLICA, KIS, FRUKTOZA, LECITIN, SIROTKA in SAHAROZA**, <http://www.kon-cert.si/povezave.html>; vabimo vas, da si jih preberete.

Z 19. aprilom bo vstopila v uporabo Uredba Komisije (EU) 2016/1842, ki bo opredeljevala zahteve za konzervirane ali predelane ekološke proizvode. V uredbi sta dve podrobni razlagi. Prva razlaga je glede konzerviranja, ki pomeni vsak ukrep, ki se razlikuje od gojenja in žetve ter se izvede na proizvodih, vendar se ne šteje za predelavo.

Druga razlaga je glede predelave, ki pa pomeni vsak postopek, ki bistveno spremeni začetni proizvod, tudi segrevanje, prekajevanje, soljenje, zorenje, sušenje,

mariniranje, ekstrakcijo, iztiskanje ali kombinacijo teh postopkov.

Nepredelani proizvodi pa so živila, ki niso predelana in vključujejo proizvode, ki so ločeni, razdeljeni, odrezani, razrezani, odkoščičeni, mleti, odrti, zdrobljeni, rezani, očiščeni, obrezani, oluščeni, mleti, ohlajeni, zamrznjeni, globoko zamrznjeni ali odmrznjeni.

V nadaljevanju se vsa pravila, ki so opredeljena v členu 26, za proizvodnjo predelane krme in hrane, upoštevajo še za konzerviranje proizvodov in so naslednja:

1. Izvajalci, ki konzervirajo proizvode ali proizvajajo predelano krmo ali hrano, na podlagi sistematičnega določanja odločilnih korakov v predelavi vzpostavijo in posodobijo ustrezne postopke. Z uporabo teh postopkov se v vsakem trenutku zagotovi, da konzervirani ali predelani proizvodi izpolnjujejo pravila za ekološko pridelavo.

2. Izvajalci upoštevajo in izvajajo postopke iz odstavka 1. Izvajalci zlasti: (a) sprejmejo previdnostne ukrepe, da preprečijo tveganje kontaminacije z nedovoljenimi snovmi ali proizvodi; (b) izvajajo primerne čistilne ukrepe, nadzorujejo njihovo učinkovitost in jih beležijo; (c) zagotovijo, da se neekološki proizvodi ne dajo v promet z navedbo o metodi ekološke pridelave.

3. Če so v zadevni pripravljalni enoti pripravljani ali shranjeni tudi neekološki proizvodi, izvajalec: (a) neprekinjeno izvaja delovne postopke, dokler se ne opravi delo na celotni seriji, ter jih prostorsko ali časovno loči od podobnih delovnih postopkov, ki se izvajajo na neekoloških proizvodih; (b) pred postopki in po postopkih shranjuje ekološke proizvode prostorsko ali časovno ločeno od neekoloških proizvodov; (c) obvešča nadzorni organ ali izvajalca nadzora o postopkih iz točk (a) in (b) ter daje na voljo in posodablja evidenco o vseh postopkih in predelanih količinah; (d) sprejme potrebne ukrepe, ki omogočajo identifikacijo serij in preprečujejo mešanje ali zamenjavo z neekološkimi proizvodi; (e) izvaja postopke na ekoloških proizvodih šele po primernem čiščenju proizvodne opreme.

4. Dodatki, predelovalni pripomočki in druge snovi ter sestavine, ki se uporabljajo pri predelavi krme ali hrane, in vsi postopki predelave, ki se uporabljajo, kot je na primer dimljenje, so v skladu z načeli dobre proizvodne prakse.“;

2. Sprememba pravil postopka certificiranja

Želimo vas obvestiti, da smo združili pravila postopka certificiranja vseh akreditiranih shem v en skupni dokument, in sicer **Pravila postopka certificiranja (4.1.0)**, ki pa je veljaven skupaj z dokumentom **Postopki certificiranja procesov ekološke pridelave in predelave na kmetijskem gospodarstvu, v predelovalnih obratih, pri uvoznikih in**

trgovcih ekoloških pridelkov/živil ter v obratih javne prehrane (4.1.1).

Veljavna dokumenta sta dodana v prilogi tega obvestila.

V dokumentu **Pravila postopka certificiranja (4.1.0.)** v točki **5 Ugovor, pritožba in spor** je na novo dodano: "Stranka mora ob vložitvi ugovora plačati akontacijo za obravnavo ugovora v višini 200,00 EUR (brez DDV). Ugovoru je potrebno priložiti dokazilo o plačilu akontacije. V primeru, da Inštitut odloči, da je ugovor neutemeljen, se plačana akontacija stranki ne vrne. V primeru, da Inštitut odloči, da je ugovor utemeljen, Inštitut plačano akontacijo vrne stranki v 15-ih dneh od sprejema odločitve o ugovoru."

V omenjenem dokumentu je pomembna tudi sprememba, ki se nanaša na razlago vrste kontrolnih pregledov (redni, **naključni nadzorni**, dodatni in izredni), kot tudi nova opredelitev **časnega odvzema certifikata**.

V dokumentu **Postopki certificiranja procesov ekološke pridelave in predelave na kmetijskem gospodarstvu, v predelovalnih obratih, pri uvoznikih in trgovcih ekoloških pridelkov/živil ter v obratih javne prehrane (4.1.1)**, je v točki **11 Začasni odvzem certifikata**, na novo opredeljeno:

Začasni odvzem certifikata (delno ali v celoti) se vodi odloči v primeru:

- ko stranka ne odpravi neskladij ugotovljenih ob kontrolnem pregledu v predpisanem roku,
- ko stranka ne izpolnjuje osnovnih zahtev za posamezno certifikacijsko shemo,
- pozitivnega analiznega izvida za določen pridelek/proizvod, do razjasnitve rezultatov.

Inštitut začasno odvzame certifikat z odločbo, v kateri stranko obvesti o razlogih za začasni odvzem certifikata in o ukrepih, ki so potrebni za vrnitev certifikata. Stranka mora certifikat (original in kopije) vrniti Inštitutu v osmih dneh od prejema odločbe.

Začasen odvzem certifikata pomeni, da Inštitut stranki za določen čas odvzame certifikat, pogodba pa ostane veljavna. Začasno se certifikat odvzame največ za tri mesece.

V kolikor se po izvedbi ustreznih ukrepov zagotovi skladnost pridelka oz. proizvoda, se certifikat stranki vrne.

3. Podatkovna zbirka ekološkega semena

Na spletni strani MKGP je bila 28.2.2017 objavljena ažurirana **Podatkovna zbirka ekološkega semena, semenskega krompirja in vegetativnega razmnoževalnega materiala**, kjer lahko preverite, katera ekološka semena in sadike so na voljo pri slovenskih ponudnikih. Do zbirke lahko dostopate preko naslednje povezave:

http://www.mkgp.gov.si/si/delovna_podrocja/kmetijstvo/ekolosko_kmetovanje/podatkovna_zbirka_ekoloskega_seme

na semenskega krompirja in vegetativnega razmnoževalnega materiala/

Poveza do podatkovne zbirke je objavljena tudi na naši spletni strani www.kon-cert.si.

4. Izvajalci analiz

Predvideni izvajalci analiz so naslednji izvajalci:

- Nacionalni inštitut za biologijo, Večna pot 111, 1000 Ljubljana
- Kmetijski inštitut Slovenije, Hacquetova ulica 17, 1000 Ljubljana
- Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano, Prvomajska ulica 1, 2000 Maribor

V primeru nestrinjanja z izvajalcem analiz, lahko podate pisni ugovor z utemeljitvijo.

5. Kontrolorji 2017

Kontrole v sezoni 2017 bodo opravljali naslednji kontrolorji:

Klinar Klemen, Paulič Klemen, Pesek Boštjan, Rant Petra, Puž Mladen, Feregotto Ervin, Tominšek Nuša, Rituper Dejan, Rantaša Jože, Tekavec Valentin, Weiland Andrej, Kotnik Jasmina, Kotnik Andreja, Bevc Silva, Škrinjar Mavrin Maja, Aleksič Valentina, Drinovec Tatjana, Štajner Barbara, Tomažin Veronika, Vokalič Jernej, Merkač Dani, Šavle Daniela, Vajda Katarina, Redek Jernej, Bilješković Darja, Štamul Karmen.

Če se s katerim od imenovanih kontrolorjev ne strinjate, lahko v roku 15 dni od prejema obvestila vložite utemeljeno zahtevo z obrazložitvijo, zakaj želite zamenjavo kontrolorja. Vašo zahtevo bo obravnavala direktorica.

6. Najpogostejša neskladja ob kontrolah v letu 2016

V lanskem letu so bila ob kontrolah ugotovljena različna neskladja na kmetijskih gospodarstvih. V spodnji tabeli je prikazanih 10 najpogostejših neskladij, razvrščenih v padajočem vrstnem redu:

1.	Neustrezen dokup živali
2.	Neustrezno/pomanjkljivo izdelane deklaracije
3.	Neustrezni pogoji reje (izpust, rešetke, privezovanje)
4.	Uporaba konvencionalnih nerazkuženih semen/sadik brez odobritve kontrolne organizacije
5.	Pomanjkljivo označene živali
6.	Ni dokazil o izvoru surovin, živali (predelava, čebelarstvo, rastlinska pridelava, ...)
7.	Pomanjkljivo vodene evidence rastlinske pridelave
8.	Ni dokazil o potrebah uporabe gnojil, zaščitna sredstva
9.	Pomanjkljivo vodene evidence živinoreje
10.	Recepture za predelane proizvode manjkajo oziroma niso ustrezne

7. Nakup neekološko vzrejenih živali

V letu 2016 je bilo največ kršitev zaradi neustreznega dokupa živali, zato vas želimo ponovno obvestiti (v kolikor ni na voljo ekoloških živali) o pogojih za nakup neekološko vzrejenih živali.

V primeru, **ko se čreda ali jata sestavljata prvič**, morajo biti neekološko vzrejeni mladiči sesalcev takoj po odstavitvi rejeni v skladu s pravili za ekološko kmetijstvo. Ko se neekološko rejene živali vključijo v čredo, je potrebno upoštevati naslednje omejitve:

- **bivoli, teleta in žrebeta** morajo biti stari manj kot **6 mesecev**,
- **jagnjeta in kozlički** morajo biti stari manj kot **60 dni**,
- **pujski** morajo tehtati manj kot **35 kg**.

Ko se čreda ali jata obnavlja, morajo biti neekološko vzrejeni odrasli samci in samice sesalcev, **ki še niso kotile**, naknadno rejeni v skladu s pravili za ekološko pridelavo. Poleg tega veljajo za nakup samic sesalcev naslednje letne omejitve:

- največ **10 %** odraslih samic **konj** ali **goveda**,
- največ **20 %** odraslih **prašičev, ovc** in **koz**.

Za enote s staležem manj kot 10 konj ali glav govedi ali manj kot pet prašičev, ovac ali koz, so vse obnovitve, kot je navedeno zgoraj, omejene na **največ eno žival**.

Za zgoraj navedene nakupe NI POTREBNO POŠILJATI PROŠENJ. Morate pa hraniti vsa dokazila o nabavi živali in jih predložiti ob kontroli.

V primeru povečanja črede za do 40 %, je potrebna predhodna odobritev pristojnega ministrstva.

Predhodna odobritev MKGP je potrebna tudi za nakup neekološko vzrejene perutnine pod pogojem, da kokoši nesnice in perutnina za prirejo mesa niso starejše od 3 dni oz. neekološko rejene kokoši za prirejo jajc, ki niso starejše od 18 tednov (do 31.12.2017).

Ministrstvo odobri nakup konvencionalne perutnine samo v primeru, če ekološke ni na trgu. Trenutno je v Sloveniji na voljo ekološko vzrejena perutnina, pri ponudniku g. Drago Grah, 041 731 608.

Do obrazcev prošenj za dokup živali oziroma **do vseh izjem lahko dostopate preko naše spletne strani na povezavi:**

<http://www.kon-cert.si/obrazci.html> ali neposredno na spletnem naslovu http://www.mkgp.gov.si/si/delovna_podrocja/kmetijstvo/ekolosko_kmetovanje/obrazci_in_dovoljenja.

8. Pogoji bivanja za živali

Pri ekološki živinoreji je potrebno upoštevati visoke standarde dobrega počutja živali in specifične vedenjske potrebe živali, skrb za zdravje živali pa mora temeljiti na preprečevanju bolezni. V zvezi s tem je zato potrebno še posebej paziti na bivalne razmere, živinorejsko prakso in gostoto živali.

Dobro počutje živali se ocenjuje z vidika živali in z vidika okolja. Vidik okolja vključuje različne parametre dolžino/širino stojišč, ležalnih boksov, lastnosti krmilnikov in napajalnikov, površino na žival, kakovost nastilja, dostop do površin na prostem, po možnosti do pašnika, kadar vremenski pogoji in stanje tal to dovoljujejo. To so temeljne zahteve, ki morajo biti že zagotovljene skladno z dobro prakso v živinoreji. **V kolikor na KMG ni možnosti zagotovitve osnovnih zahtev za rejne živali, živali ne morejo biti vključene v ekološko kontrolo in gre za delno kmetijsko gospodarstvo – kjer so živali konvencionalne.**

9. Uporaba konvencionalnih nerazkuženih semen/sadik brez odobritve kontrolne organizacije

Pogosta kršitev v letu 2016 je bila uporaba konvencionalnih semen/sadik brez odobritve kontrolne organizacije. Ponovno vas opozarjamo, da v primeru, ko ni na voljo ekoloških semen oz. sadik iz **Podatkovne zbirke ekološkega semena, semenskega krompirja in vegetativnega razmnoževalnega materiala**, na Inštitut posredujete izpolnjeno »**Prošnja za dokup konvencionalnih semen, semenskega krompirja in vegetativnega razmnoževalnega materiala**«. Obrazec boste našli na naši spletni strani: <http://www.koncert.si/datoteke/Obrazci/Pronjazadokupkon.v.semen2015.pdf>

Ob prejemu prošenj iz vaše strani ugotavljamo, da je **obrazec prošnje napačno izpolnjen**. Pri tem vas želimo opozoriti, da lahko obravnavamo le pravilno izpolnjen obrazec.

Prav tako lahko prošnje odobrimo le v primeru, če so izpolnjeni pogoji iz 45. člena Uredbe Komisije (ES) št. 889/2008, kjer je navedeno, da se dovoljenje za uporabo semena ali semenskega krompirja, ki ni pridelano s postopkom ekološke pridelave, lahko izda le v naslednjih primerih:

- če nobena sorta vrste ni registrirana v podatkovni zbirki ekološkega semenskega materiala (najdena na spletni strani MKGP),
- ekološko seme ali semenski krompir ni dobavljiv kljub pravočasnemu naročilu,
- zelena sorta vrste ni registrirana v podatkovni zbirki. Nobena od ostalih registriranih sort iste vrste ni ustrezna za mojo pridelavo (NUJNO navesti razlog, zakaj vam druge registrirane sorte, vrste ne ustrezajo),
- če se izvaja poljski poskus ali se želi ohraniti sorto.

Dovoljenje za uporabo neekološkega semena, semenskega krompirja in vegetativnega razmnoževalnega materiala, **se mora izdati pred setvijo posevka, zato prošnje, ki bodo posredovane po setvi, ne bodo odobrene.** Torej nujno posredujete prošnje pred setvijo.

10. Najave

Še vedno se ne izpolnjujejo vse zahteve za certificiranje, zato vas bi radi ponovno opozorili v katerih primerih so potrebne najave:

- **potrebno je skleniti dogovor o predelavi s podpogodbeniki, ki niso certificirani za predelavo ekoloških proizvodov in prav tako najmanj 48 ur ali vsaj dva delovna dneva prej najaviti postopke predelave ekoloških proizvodov;**
- najmanj 48 ur ali vsaj dva delovna dneva prej je potrebno najaviti **premik čebelnjakov** na drugo lokacijo;
- najmanj 48 ur ali vsaj dva delovna dneva prej je potrebno najaviti, kadar gre za **nabiranje prosto rastočih rastlin;**
- **pri vzporedni pridelavi** (sorte iste vrste, neekološke in ekološke, ki se med seboj težko ločijo), je potrebno redno najmanj 48 ur ali vsaj dva delovna dneva prej najaviti spravilo ekoloških proizvodov in Inštitut obvestiti o natančni količini letih na zadevnih enotah, in ukrepih, ki so se uporabili pri ločevanju proizvodov.

Za najave nas pokličite na tel. št. 02 228 49 31 ali nas o tem obvestite preko e-maila bostjan.pesek@kon-cert.si.

11. Priprava na kontrolni pregled

Letni kontrolni pregledi se opravljajo v času rastle sezone in so lahko napovedani ali nenapovedani. Ob letnih kontrolnih pregledih izvajamo še nadzorne naključne kontrolne preglede. Kontrolor bo ob kontrolnem pregledu preveril vso dokumentacijo, pregledal pripadajoča poslopja, površine in živali ter ugotovil ali izpolnjujete zahtevane predpise. V primeru suma uporabe nedovoljenih sredstev bo na KMG odvzel vzorec (prisotnost ostankov FFS, težkih kovin in GSO).

Zato vse ekološke pridelovalce in predelovalce prosimo, da se na kontrolo pripravite in za kontrolorja pripravite naslednje dokumente:

- subvencijsko vlogo za leto 2017,
- izpisek iz registra kmetijskega gospodarstva,
- registre živali,
- veterinarski dnevnik,
- **vodene evidence** (delovna opravila, dokup, **zaloge pridelkov, proizvodov...**),
- recepture,
- deklaracije proizvodov,
- račune, dokazila in deklaracije.

Le v primeru vaše dobre priprave na kontrolorjev obisk bo pregled časovno krajši in veliko bolj enostaven, kar bo za oba partnerja prijetneje.

V primeru, da v času kontrole ne bo nosilca KMG ali namestnika, bo kontrolor opravil kontrolo ob prisotnosti pooblaščenih oseb (obvezno pooblastilo).

12. Vodenje evidenc

Uredba o ukrepih v primeru nepravilnosti in kršitev v ekološkem kmetovanju UL.RS št. 96/2014 v členu 6. navaja: »**Če izvajalec ne vodi nobene evidence to pomeni hudo kršitev, katere posledica je zavrnitev izdaje oz. razveljavitev certifikata za vse kmetijske pridelke oz. živila.**«

Zato vas ponovno prosimo, da dosledno vodite evidence v obliki zapisov. Še posebej vas opozarjamo na popis **zalog pridelkov, predelanih proizvodov, ki so potrebne za izračun količinskega toka**. Zvezek zapisov hranite na vidnem in dostopnem mestu, da vam bo vedno pri roki za redno zapisovanje ugotovitev ter kontrolorju na vpogled. **Zvezek zapisov** je dostopen v elektronski obliki na naši spletni strani http://www.kon-cert.si/datoteke/Ekoloska_pridelava/zvezekzapiskoveko2014.pdf,

Kmetijska gospodarstva, ki ste v programu KOPOP + EK (osnovna delovna opravila) lahko vodite poenotene evidence, v naših evidencah pa še ostale zapise, kot so: predelava, trženje, živinoreja, čebelarstvo, evidentiranje pritožb,...

13. Odprava neskladij ugotovljenih ob kontroli

Prosimo vas, da dokazila o odpravi neskladij ugotovljenih ob kontroli, pravočasno do predpisanega roka posredujete na naš naslov, da vam bomo lahko izdali certifikat. V primeru, da

dokazil ne prejmemo, vam ne moremo izdati certifikata za sankcioniran pridelek / izdelek.

14. Uprava RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin je na svoji spletni strani objavila seznam registriranih FFS, ki so dovoljena za ekološko kmetovanje. Danes vam prilagamo seznam dovoljenih sredstev v ekološki pridelavi na dan, 31.3.2017, ki je priloga obvestila. Vendar je potrebno seznam ažurno (dnevno) spremljati na spletni strani, ki se sproti posodablja <http://spletni2.furs.gov.si/FFS/REGSR/index.htm>; Ne pozabite, upoštevati je potrebno vrsto kulture in za kateri namen je posamezno sredstvo registrirano.

15. Standard VEGAN (neakreditirana zasebna shema)

Inštitut KON-CERT Maribor je izdal novi zasebni standard za veganske izdelke.

Od aprila 2017 naprej lahko pridobite certifikat za različne živilske in neživilske proizvode (živila, kozmetika in čistila, tekstil) ter za ponudbo v gastronomiji.

Če vas zanima, nas lahko pokličete (02-228-49-41, Valentina Aleksič) ali pišete valentina.aleksic@kon-cert.si;

16. Neporavnane obveznosti

Pri pregledu odprtih postavk smo ugotovili, da nam nekateri še niste poravnali zapadlih računov tudi iz preteklih let, zato smo vam posredovali pisni opomin. Prosimo, da sprejmete našo zahtevo za plačilo z razumevanjem. Vsem, ki ste račune že poravnali, se najlepše zahvaljujemo.

Več informacij, obrazce in vso pripadajočo zakonodajo o **ekološkem kmetovanju in predelavi ekoloških živil** ter ostale zanimivosti lahko najdete na naši spletni strani: www.kon-cert.si, vprašanja nam lahko pošljete tudi po e-pošti: info@kon-cert.si

Za vas smo dosegljivi vsak delavnik na naslednjih telefonskih številkah:

02 / 228 49 31 (J. Rantaša, B. Pesek, M. Puž, D. Rituper)

02 / 228 49 32 (J. Pušaver)

02 / 228 49 41 (V. Aleksič, J. Kotnik)

Sodelavci enote vam želimo uspešno pridelovalno sezono.

Pripravila:

Jasmina Kotnik, univ.dipl.inž.zoot.
Vodja certificiranja ekološke pridelave

Priloge:

- Pravila postopka certificiranja (4.1.0)
- Postopki certificiranja procesov ekološke pridelave in predelave na kmetijskem gospodarstvu, v predelovalnih obratih, pri uvoznikih in trgovcih ekoloških pridelkov/živil ter v obratih javne prehrane (4.1.1)
- Seznam FFS, dovoljenih v ekološki pridelavi na dan 31.3.2017
- Dvodnevna EKO ekskurzija v Italijo